

Viite: VN/25888/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta

Pidättekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

Kuuloliitto pitää kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädetään lailla, jotta asiakkaan oikeudet tulevat turvatuiksi yhdenvertaisesti eri hyvinvointialueilla. Esitysluonnoksen 47 §:ssä ehdotettu sääntely jää kuitenkin liian yleiselle tasolle. Kuuloliitto yhtyy Näkövammaisten liiton muutosehdotuksiin.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

-

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia (palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

Kuuloliitto ei kannata ehdotusta. Asiakkaan itsemääräämisoikeus turvataan parhaiten asiakkaan omalla suostumuksella. Kuuloliitto pitää kummallisena esitysluonnoksen väitettä (s. 28) siitä, että suostumus ei olisi paras tapa tukea haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien osallisuutta ja itsemääräämisoikeutta.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

-

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

Kyllä. Arviointi tulee kuitenkin tehdä asiakkaan yksilöllisistä tarpeista käsin, ei esimerkiksi säästötavoitteista lähtöisin.

Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?

Ei. Kuuloliitto yhtyy Näkövammaisten liiton esittämiin näkemyksiin.

Pidättekö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

-

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

-

Pidättekö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

Kyllä. Kuten esityksessäkin toetaan, asiantuntija-arvioiden mukaan nykyinen 0,6 työntekijää on liian alhainen asiakkaiden tarpeisiin nähden, sillä ympärivuorokautisen hoidon yksiköissä asuu yhä huonokuntoisempia asiakkaita. Apulaisoikeusmiehen mukaan mitoitus uhkaa jo perustuslain mukaisia oikeuksia. Mitoituksen laskeminen teknologian käyttöön perustuen ei siis ole perusteltua: toistaiseksi teknologian käyttö voi parhaimmillaan auttaa saavuttamaan perustuslain näkökulmasta riittävän hoivan ja hoidon tason nykyisellä hoitajamitoituksella.

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

Emme näe.

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

-

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.

Kuuloliitto pitää ymmärrettävänä ja kannatettavana, että sosiaalipalveluiden henkilöstö- ja muiden resurssien pienentyessä teknologiasta haetaan apua ja tukea hoivan ja hoidon tarpeiden täyttämiseen. Asiakkaan etu tulee kuitenkin aina asettaa säästöjen edelle ja asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin vastata mm. perustuslain ja YK:n vammaissopimuksen edellyttämällä tavalla.

Teknologiaa käytetään sosiaalihuollon palveluissa runsaasti jo nyt. Valitettavasti tuo teknologia harvoin on esteetöntä ja saavutettavaa kaikille. Esimerkiksi turvapuhelimet, tabletit ja muut etäyhteyttä hyödyntävät laitteet eivät tavallisesti ole kuuloesteettömiä. Huonokuuloinen asiakas ei välttämättä kuule edes soittoaäntä. Vielä haastavampaa on

saada selvää etäyhteyden välittämästä puheesta. Pahimmillaan kuuloesteellisyys vaarantaa asiakasturvallisuuden, sillä etänä asiakkaan kuullun ja ymmärtämisen varmistaminen voi olla vaikeampaa.

Laitteiden käytön kuuloesteettömyyttä voidaan edistää hyödyntämällä äänensiirtoa, tekstityksiä sekä tulkkausta, jonka tarjoaminen on sosiaali- ja terveyspalvelujen asiakastilanteissa hyvinvointialueen vastuulla. Kotiin tuotavissa etäpalveluissa etätulkkauksen on hyvä vaihtoehto.

Kuulokojetta käyttävälle asiakkaalle tulisi lähtökohtaisesti tarjota myös äänensiirtojärjestelmä, kun käytetään etäyhteyttä hyödyntäviä laitteita. Osassa kuulolaitteita on nykyään bluetooth, jota voidaan hyödyntää tässä tarkoituksessa. Sen käytön opettaminen ja riittävä tukeminen on hyvinvointialueen vastuulla.

Myös muiden kuin kuulokojetta käyttävien huonokuuloisten asiakkaiden kuuleminen ja ymmärtäminen tulee varmistaa. Teknologian käytöstä tulee luopua, mikäli se ei ole asiakkaalle täysin turvallista ja saavutettavaa. Teknologiaa hyödyntäessä tulee pitää erityisen tarkasti huolta asiakasturvallisuudesta ja varautua esimerkiksi mahdollisiin tahallisiin tai tahattomiin toimintahäiriöihin.

Sanna Kaijanen
Toiminnanjohtaja
Kuuloliitto ry

Lisätietoja antaa asiantuntija Anniina Horto-Lönnqvist, puh. 044 752 5561, anniina.horto-lonnqvist@kuuloliitto.fi.